

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3097

Vragen van de leden **Van Laar** en **Maij** (beiden PvdA) aan de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *het besluit van Artsen zonder Grenzen om Somalië te verlaten* (ingezonden 19 augustus 2013).

Antwoord van minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 2 september 2013)

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht dat Artsen zonder Grenzen (AzG) Somalië heeft verlaten, omdat zij zegt de veiligheid van de medewerkers niet langer te kunnen garanderen?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is uw reactie op deze beslissing van AzG, en welke gevolgen kan het vertrek van AzG hebben voor de medische noodhulp voor Somaliërs ter plaatse? Welke andere vormen van noodhulp worden nog wel in Somalië verstrekt?

Antwoord 2

Ik heb met zorg kennisgenomen van het besluit van AzG, maar ik heb begrip voor de moeilijke afweging die AzG heeft moeten maken. Het vertrek van AzG zal zeker worden gevoeld in Somalië. Met 1500 hulpverleners en 624.000 medische consulten in 2012 is AzG een grote speler op het gebied van humanitaire hulpverlening in het land. Ondertussen blijven andere organisaties wel medische noodhulp uitvoeren. Somalië is momenteel nog in belangrijke mate afhankelijk van noodhulp. Er lopen programma's op het gebied van voedselhulp, WASH (water, sanitatie en hygiëne), gezondheidszorg, onderdak, protectie en onderwijs.

¹ NRC Handelsblad van 14 augustus 2013: <http://www.nrc.nl/nieuws/2013/08/14/artsen-zonder-grenzen-vertrekt-uit-onveilig-somalie/>
en: de website van Artsen zonder Grenzen: <http://www.artsenzondergrenzen.nl/over-ons/nieuwsarchief/vertrek-azg-uit-somalie.aspx>
en: de website van AzG Internationaal: <http://www.msf.org/article243/msf-forced-close-all-medical-programmes-somalia>

Vraag 3

Welke redenen noopten AzG tot deze beslissing? Welke geweldsdaden hebben er de laatste jaren jegens medewerkers van AzG en andere hulporganisaties plaatsgevonden in Somalië? Op welke wijze is daar door de Somalische autoriteiten tegen opgetreden?

Antwoord 3

AzG heeft aangegeven dat de extreme aanvallen op haar medewerkers tot het besluit hebben geleid. Hierbij wordt door AzG verwezen naar de moord op twee AzG-medewerkers in Mogadishu in december 2011 en de ontvoering van twee AzG-hulpverleners, die na 21 maanden gevangenschap in juli jl. zijn vrijgekomen. In totaal zijn er sinds 1991 16 AzG-medewerkers in Somalië gedood. Daarnaast hebben verschillende overvallen op staf, ambulances, klinieken e.d. plaatsgevonden. Door deze incidenten kon het optreden als onafhankelijke en onpartijdige hulporganisatie niet meer worden gegarandeerd.

Er zijn in Somalië in 2011 en in 2012 17 aanvallen tegen hulpverleners geregistreerd. Het aantal voor 2013 staat tot dusverre op 3. Het gaat hierbij in hoofdzaak om ontvoeringen en aanvallen met geweld, waarbij in sommige gevallen ook hulpverleners zijn omgekomen.

De veiligheidsincidenten waar AzG in haar besluit naar verwijst hebben plaatsgevonden onder de vorige regeringen, die slechts beperkt zeggenschap hadden buiten de stad Mogadishu. Dit geldt ook voor de huidige Somalische Federale Regering (SFG), die aanslagen op hulporganisaties veroordeelt en streeft naar vervolging van de daders. Hierbij moet worden aangetekend dat de ontwikkeling van de rechtsstaat in Somalië nog in de kinderschoenen staat, wat vervolging en berechting van de daders van deze geweldsdaden niet eenvoudig maakt. Ondersteuning van de opbouw van de rechtsstaat en de veiligheid blijft dan ook van groot in belang.

Vraag 4

Op welke wijze kan de internationale gemeenschap de Somalische regering er op aanspreken dat geweld tegen medewerkers van internationale hulporganisaties onaanvaardbaar is, dat de lokale autoriteiten dit moeten veroordelen en aanpakken en dat de garantie gegeven moet kunnen worden dat de veiligheid van deze medewerkers voldoende is gewaarborgd? Bent u bereid dit in Europees verband en internationaal aan de orde te stellen?

Antwoord 4

Bij diverse gelegenheden is de Somalische regering door de internationale gemeenschap aangesproken op de fragiele veiligheidssituatie en de gevolgen die dit heeft voor de internationale inzet en aanwezigheid in Somalië. Tijdens de Somalië conferentie in Londen (7 mei) hebben de deelnemers, waaronder ook Nederland, gewezen op de bestaande uitdagingen, zoals de nog altijd fragiele veiligheidssituatie, voortdurende armoede en het beperkte gezag van de Somalische regering over het Somalische grondgebied. Ook in de voorbereiding van de Somalië conferentie in Brussel (16 september) wordt hierover gesproken.

De Nederlandse ambassadeur heeft het besluit van AzG besproken met de Somalische regering. Daarbij zegden de autoriteiten toe zich in te zetten voor de veiligheid van (i)ngo's die essentiële hulp verlenen. Nederland zal blijven aandringen op een stevige dialoog van de internationale gemeenschap met de SFG over dit onderwerp.

Vraag 5

Welke andere Nederlandse organisaties zijn actief in Somalië? Overwegen zij eveneens zich terug te trekken uit dat land? Kan de Nederlandse regering eraan bijdragen dat dit voorkomen wordt?

Antwoord 5

Nederlandse hulporganisaties die met Nederlandse OS-middelen in Somalië programma's uitvoeren zijn Oxfam Novib, Free Press Unlimited, AWEPA en Care Nederland. Deze organisaties werken ter plekke voornamelijk met lokale partners en lokaal personeel. Daarnaast financiert Nederland ook activiteiten van enkele internationale organisaties. Uit navraag blijkt een grote alertheid

inzake veiligheidsrisico's. De genoemde organisaties geven echter aan niet te overwegen zich terug te trekken.

Vraag 6

Hoe beoordeelt u de actuele veiligheidssituatie in Somalië, mede in het licht van dit besluit van AzG? Is er sprake van een verslechtering, en zo ja, in welke gebieden? Welke gevolgen heeft dit voor het Nederlandse asielbeleid m.b.t. Somalië?

Antwoord 6

De veiligheidssituatie blijft in het algemeen fragiel. Er is veel gebied gewonnen op Al-Shabaab, maar buiten het door AMISOM bezet gebied is de veiligheidssituatie meer fluïde dan voorheen. Uit het laatste ambtsbericht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken blijkt dat er groepen zijn die specifieke risico's lopen vanwege op hen gerichte aanslagen door Al-Shabaab. Het betreft personen die politieke activiteiten verrichten voor de Somalische autoriteiten, medewerkers van ngo's en journalisten. De door Artsen zonder Grenzen genomen beslissing ligt in de lijn van het beeld dat ten grondslag ligt aan het asielbeleid voor Somalië. Er is op dit moment geen aanleiding om het asielbeleid Somalië aan te passen.

Vanzelfsprekend zal aan de hand van het later dit jaar te verschijnen ambtsbericht over de situatie in Somalië worden gezien of het asielbeleid Somalië aanpassing behoeft.